

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 1

Musiikki, elokuva ja teatteri

1. Felix Mendelssohn-Bartholdy sävelsi 1842 musiikkia Shakespearen näytelmään 'Kesäyön unelma'. Teokseen sisältyy musiikkikappale, josta on tullut yksi kaikkien aikojen suosituimmista sävelmistä ja suosio näyttää jatkuvan. Millä nimellä tunnemme kappaleen ?
2. Kuka näytteli "kunniallista" roistoa, Cheyenneä, Sergio Leonen 'Huuliharppukostajassa'. Hän liittoutuu kostajaa esittävän Charles Bronsonin kanssa ja kuolee elokuvan lopussa.
3. Millä suomalaisella nimellä tunnetaan italialainen iskelmä *Maledetta primavera* (suora suomennos: "kirottu kevät"), joka esitettiin ensi kerran San Remon iskelmäfestivaaleilla 1981 ?
4. Näyttelijä Tauno Palo palkittiin mittavan elokuvaauransa aikana kolmella Jussi-palkinnolla parhaasta miespääosasta – neljästä eri elokuvasta . Mainitkaa niistä **kaksi**.
5. Minkä 1775-1838 eläneen suomalaisen säveltäjän nimikkoviikkoa on vietetty Uudessa-kaupungissa vuodesta 1982 alkaen ?
6. Mikä jäi ranskalaisen näytelmäkirjailija Moliéren viimeiseksi näytelmäksi ? Se valmistui hänen kuolinvuotenaan 1673. Molière kuoli kirjaimellisesti työnsä ääreen - hän pyörtäi kesken ohjaamansa näytelmän esityksen ja kuoli kotonaan kaksi tuntia myöhemmin. Näytelmän päähenkilön nimi on Argan.
7. Kuka elokuvaohjaaja ja näyttelijä ? Hän eli 1901-1974. Hän on toisen maailmansodan jälkeisen italialaisen neorealismien kärkinimiä. Hän ohjasi elokuvat 'Polkupyörävaras'(1948) ja 'Milanon ihme' (1951). Hän on saanut myös Jussi-palkinnon (1957) parhaasta ulkomaalaisesta ohjauksesta elokuvasta 'Umberto D. -elämän vanki'.
8. Mikä teatteri ? Se on valittu vuoden 2013 teatteriksi Suomessa. Se täyttää tänä vuonna 60 vuotta. Teatteri toimii Helsingin Kruunuhaassa ja sillä on vuosittain n. 120 esitystä ja kaksi omaa ensi-iltaa.
9. Kuka tunnettu näyttelijä on uusi M ? James Bondin esimies M vaihtui viimeisimmässä Bond-elokuvassa. Judi Denchin esittämä M kuolee 'Skyfall' elokuvassa ja uusi M esittäytyy elokuvan lopussa.
10. Leni Riefenstahl ohjasi ehkä maailman kaikkien aikojen tunnetuimman proganda-elokuvan Saksan kansallissosialistisen puolueen puoluepäiviltä Nürnbergistä 1934. Millä nimellä elokuva tunnetaan ?
11. Mikä maailmankuulu orkesteri ? Sen perusti 1958 Neville Marriner, joka toimi myös orkesterin ensimmäisenä pitkäaikaisena ylikapellimestarina. Kyseessä on maailman eniten levyttänyt orkesteri. Nimensä se on saanut Lontoon Trafalgar Squarella sijaitsevasta kirkosta, jossa se piti 1959 ensikonserttinsa aluksi pelkästään jousiorkesterina.
12. Kuka elokuvasäveltäjä ? Hän eli vuosina 1900-1956. Hänen uransa Hollywoodissa kesti yli 20 vuotta, jona aikana hän sävelsi musiikin yli 300 elokuvaan. Oscar-ehdokkaana hän oli 22 kertaa, mutta ei saanut palkintoa kertaakaan. Tunnetuimmat sävellykset lienevät 'Johnny Guitar', 'Kultaiset korvarengat' ja 'Maailman ympäri 80 päivässä' samannimisistä elokuvista.
13. Suomen Kansallisbaletti vieraili viime huhtikuussa Moskovan Bolshoi-teatterissa esittäen teoksen, jonka säveltämisestä tuli tänä vuonna kuluneeksi 100 vuotta. Igor Stravinskin teos herätti alusta alkaen kiihkeitä tunteita puolesta ja vastaan, koska siinä musiikin rytmi oli melodiaa tärkeämpi ja lyömäsoittimet hallitsevassa asemassa. Baletti oli vuosikymmeniä

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

unohdettuna, kunnes 1990-luvulla Suomen Kansallisbaletti otti sen ensimmäisten joukossa uudelleen ohjelmistoonsa. Mikä on teoksen nimi ?

14. Kenen säveltämä ooppera on 'Varasteleva harakka` ? Se on vuosina 1792-1868 eläneen, oopperakirjallisuuden suuriin nimiin kuuluvan italialaisen säveltäjän muutoin unohduksiin jäänyt teos, paitsi mahtipontisen alkusoittonsa osalta, joka vielä varsin usein on konserttien aloitusnumerona.
15. Love Records oli lyhyen historiansa (1966-1979) ajan merkittävin vaihtoehtoisen rockin ja iskelmän sekä poliittisen laululiikkeen levy-yhtiö Suomessa. Mainitkaa **joku** yhtiön kolmesta perustajajäsenestä.

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 2

Kirjallisuus, kuvataide, muotoilu ja arkkitehtuuri

1. Ketkä kolme Kalevalan keskeistä henkilöä ryöstävät Sammon Pohjolasta ? Mainitkaa heistä **kaksi**.
2. Kuka vuosina 1911-1987 elänyt suomalainen heraldikko on suunnitellut urallaan 80 maalaiskunnan, 16 kaupungin ja 10 kauppalan vaakunat ja on siten eniten kuntien vaakunoita Suomessa suunnitellut alan taiteilija ?
3. James Fenimore Cooperin tunnetuimmassa intiaaniromaanissa ja siitä 1992 Michael Mannin ohjaamassa elokuvassa 'Viimeinen mohikaani` tapahtumat päättyvät traagisesti. Mikä on viimeiseksi jäävän mohikaanin nimi hänen poikansa kuoltua pahimman vihamiehensä surmaamana ? Romaanissa ja elokuvassa hänestä käytetään intiaanikielistä nimeä ja myös suomenkielistä vastinetta. Mainitkaa **jompikumpi**.
4. Mitkä ovat nimeltään Oulun ystävyyskaupunkiin Odessaan vuosina 1837- 41 rakennetut portaat, joissa nykyään on 192 askelmaa. Portaat muodostavat optisen harhan. Ylhäältä katsottuna näkyvät vain porrastasanteet, alhaalta pelkät porrasaskelmat.
5. Kenen suomalaisen 1937-1989 eläneen lastenkirjailijan, kuvittajan ja animaattorin luomia hahmoja ovat Jason, Emilia ja Mimosa ? Pikku Kakkosen alkuanimaatio 'varokaa heikkoja jäitä` on myös töitään.
6. Pertti Jarlan Fingerpori-sarjakuvassa esiintyy fetsipäinen hahmo, joka on kaupungin alamaailmaa hallitseva suurrikollinen. Jarlan käyttämien sanaleikkien tapaan nimi viittaa erääseen aikoinaan paljon julkisuudessa olleeseen kuvataiteilijaan. Mikä on tämän suurrikollisen **koko nimi** ?
7. Minkä kotimaisen klassikkoromaanin päähenkilö on Juha Uutela. Se on ilmestynyt 1908 ja on yksi pseudonyymiä käyttäneen kirjailijan kolmesta pääteoksesta.
8. Kuka taiteilija maalasi 1997 valmistuneen, presidentti Martti Ahtisaaren muotokuvan, jossa huomio kiinnittyy presidentin yllä olevaan pitkään kaulaliinaan. Vuosina 1932 - 2012 elänyt taiteilija tunnetaan paremminkin suomalaisesta kuvanveistosta.
9. Kenen suomalaisen dekkarikirjailijan esikoisteos vuodelta 1968 on nimeltään 'Murha on sydämen asia` ?
10. Kuka Ukrainassa syntynyt, vuosina 1844 -1930 elänyt venäläinen taidemaalari ? Hänen töidensä aiheet olivat historiallisia, toisinaan myös yhteiskunnallista ja poliittista kritiikkiä sisältäviä. Yhtä tunnetuimmista töistään 'Zaporizzjan kasakat kirjoittavat kirjettä Turkin sulttaanille Mohammed IV:lle` hän maalasi 13 vuotta perehtyen samalla aihepiiriin. Hän ei koskaan asunut Neuvostoliitossa, vaikka oli bolsevikkijohtajien ihailema sosialistisen realismin esikuvana.
11. Mikä suomalainen kirjallisuuslehti ? Se on perustettu 1951 ja kustantaja on Otava-media. Lehden tarkoituksena oli alun perin liennyttää kirjallisuuden säilyttäjien ja uudistajien välisiä

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

ristiriitoja. Pian lehti kuitenkin muuttui uuden polven modernistien foorumiksi. Lehti ilmestyy nykyisin seitsemän kertaa vuodessa ja sen pitkäaikaisin päätoimittaja on ollut Jarkko Laine.

12. Mikä kuuluisa romaani ja siitä tehty samanniminen elokuva ? Päähenkilö on pakkomielteen-
sä riivaama Euroopasta Yhdysvaltoihin muuttanut kirjallisuuden tutkija, joka käyttää sala-
nimeä Humbert Humbert. Kirja käsittelee laajemminkin päähenkilön pelkoa muiden ihmis-
ten suhtautumisesta poikkeaviin taipumuksiinsa. Romaani julkaistiin 1955 ja elokuva
valmistui kahta vuotta myöhemmin. Sen pääosassa oli James Mason.
13. Mikä sarjakuva ? Se ilmestyy suuressa sanomalehdessä kuutena päivänä viikossa.
Sarjakuvan päähenkilö, josta tulee myös sen nimi, keskustelee Kalmon eli kuoleman
kanssa, Pöljän eli linnun kanssa sekä pitää muistopuheita kuolleiden ystäviensä arkulla.
14. Kuka suomalainen taidemaalari ? Hän eli vuosina 1908 -1992 ja on suomalaisen abstraktin
taiteen uranuurtajia. Hänen ehkä tunnetuin teoksensa 'Contrapunctus – kaaoksesta
järjestykseen` vuodelta 1952 on nähtävillä Helsingin työväenopiston ala-aulassa. Tämä
teos on samalla ensimmäinen julkisen taidekilpailun voittanut abstrakti maalaus Suomessa.
Taitelija on palkittu Pro Finlandia mitaililla ja hän oli Suomen akatemian jäsen vuodesta
1962.
15. Kuka on Mauri Sariolan Susikoski-kirjoissa rikostarkastaja Olavi Susikosken pitkäaikainen
työtoveri ja alainen, aiemmin etsivä, myöhemmin komisario ? Hän on saman niminen kuin
eräs Suomen kaupunki.

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013

Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 3

Urheilu

1. Missä jalkapallojoukkueessa Aulis Rytönen – ensimmäisenä suomalaisena ammattijalkapalloilijana – pelasi yhtäjaksoisesti vuosina 1952-1960 ?
2. Kuka kilpa-ajaja on Pariisi-Dakar rallin (nyk. Dakar-ralli) kaikkien aikojen menestynein kuljettaja ? Hänellä on vuosilta 1991 - 2012 neljä voittoa autoluokassa ja kuusi moottoripyöräluokassa. Tämä 1965 syntynyt ranskalainen ajaja on moottoripyöräilyssä myös enduron maailmanmestari.
3. Kuka ylitti ensimmäisenä seiväshyppääjänä ulkoradoilla 5 metriä (500 cm) toukokuussa 1963. Kuukautta myöhemmin hän paransi maailmanennätystä vielä 508 cm:iin. Hyppääjän ura päättyi kuitenkin traagisesti vaikeaan loukkaantumiseen samana vuonna. Hän kuoli tämän vuoden toukokuussa 69-vuotiaana.
4. Kuka oli Suomen salibandymaajoukkueen päävalmentaja Suomen voittaessa maailmanmestaruuden v. 2008 ja 2010 ?
5. Kenen kilpa-autoilijan radalta katsomoon lentänyt auto aiheutti autourheilun historian pahimman onnettomuuden, jossa ajajan lisäksi sai surmansa 82 katsojaa. Onnettomuus tapahtui Le Mansin 24 tunnin ajossa kesäkuussa 1955.
6. Jääkiekon tilastonikkareiden tiedossa lienee erinomaisen hyvin Raimo Helmisen maailmanennätys pelattujen A-maaottelujen määrässä (331 mo). Sijoilla kaksi ja kolme olevat eivät ole jääneet Helmisestä kovinkaan paljoa; lukemat ovat 320 ja 319. Kakkoseksi sijoittunut pelasi Länsi-Saksan maajoukkueessa 1973-1992 (isä pari vuotta samaan aikaan päävalmentaja). Kolmantena oleva pelasi Tsekkoslovakian maajoukkueessa (yhdessä veljensä kanssa) 1964-1977. Mainitkaa **jommankumman koko nimi**.
7. Kuka on Pohjois-Amerikan jääkiekkoliigan NHL:n kaikkien aikojen nuorin joukkueen kapteeni. Tullessaan valituksi kapteeniksi kaudella 2012-2013 hän oli 19 vuoden 286 päivän ikäinen, 11 päivää nuorempi kuin ennätyksen edellinen haltija Sidney Crosby. Tämä ruotsalainen pelaaja on Colorado Avalanchen kapteeni. Hän pelasi viime keväänä Ruotsin MM-kultaa voittaneessa joukkueessa.
8. Kuka jalkapalloilija on ensimmäisenä voittanut miesten maailmanmestaruuden pelaajana ja maajoukkueensa päävalmentajana ? Tämä brasilialainen kuului maajoukkueeseen kaikkiaan viisissä eri MM-kisoissa vuosien 1958-1998 aikana pelaajana tai valmentajana.
9. Ketkä ovat yleisurheilun heittolajien (keihäs, kuula, kiekko ja moukari) nykyiset Suomen ennätysnaiset ? Mainitkaa heistä **kaksi**.
10. Mikä ranskalainen pyöräkilpailujen yhden päivän klassikko ? Se on ajettu vuodesta 1896 alkaen. Vuonna 1968 lähtöpaikka muuttui, mutta kilpailu tunnetaan yhä alkuperäisellä nimellään. Sen lempinimi on ”Pohjoisen helvetti” johtuen kilpailuun kuuluvista raskaista nupukiviosuuksista. Mainitkaa **molemmat kaupungit (alkuperäiset kaupungit)**, joiden välillä tämä 250 km:n pituinen kilpailu ajetaan.

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013

Henkilökohtainen kilpailu

11. Helsingin Olympialaiset 1952 ovat Suomen urheiluhistorian merkittävin tapahtuma. Avajaisjuhlallisuuudet Paavo Nurmen tuodessa Olympiatulen ovat jääneet yhtä pysyvästi mieleen kuin kilpailutapahtumatkin. Kuka oli kisojen avajaisissa Suomen joukkueen lipunkantaja ja kuka vannoi Olympiavalan urheilijoiden puolesta ? Mainitkaa **kumpikin**.
12. Kuka legendaarinen amerikkalainen koripalloilija tunnettiin lempinimellä "Puujalka" ? Hän eli vuosina 1936-1999. Hän pelasi Pohjois-Amerikan koripalloliigassa NBA:ssa 16 kautta. Hänen hallussaan on edelleen yhden ottelun piste-ennätys (100) ja koko kauden paras pistekeskiarvo (50.4). Häntä pidetään yleisesti amerikkalaisen koripalloilun toiseksi parhaana pelaajana Michael Jordanin jälkeen.
13. Kuka voitti miesten 50 kilometrin hiihdon maailmanmestaruuden Lahdessa 2001 ?
14. Kuka uimari on voittanut Olympiakultaa kaikkein pienimmällä aikaerolla (2 tuhannesosa-sekuntia) ? Tämä tapahtui Münchenin Olympialaisten miesten 400 m:n sekauinnissa. Tämän jälkeen uinnin sääntöjä muutettiin ja aika mitataan sadasosasekunneissa.
15. Kuka on naisten Superpesiksen kaikkien aikojen lyöjäkuningatar. Hän ylitti edellisen ennätyksen tämän vuoden toukokuussa ja oli keskeinen pelaaja Lapuan Virkiän tämänvuotisessa Suomen mestarijoukkueessa.

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 4

Historia ja politiikka

1. Kuka on maailman ensimmäinen demokraattisilla vaaleilla valtion päämieheksi valittu nainen ?
2. O.K. Corralin tallialueella v. 1881 käyty aseellinen välienselvittely on villin lännen historian kuuluisimpia taisteluita lainvalvojen ja lainsuojattomien välillä. Earpin veljeksiä ja Doc Hollidayta vastassa oli Clantonin jengi, jonka jäsenistä vain yksi säilyi taistelusta hengissä. Earpin veljeksistä kaksi haavoittui lievästi. Missä kaupungissa taistelu käytiin ? Taistelun ansiosta tässä pienessä Arizonan kaupungissa vierailee vuosittain satojatuhansia matkailijoita.
3. Kuka oli v. 1990 itsenäistyneen Namibian ensimmäinen presidentti vuosina 1990-2007 ? Hän oli itsenäisyydestä taistelleen sissiliike SWAPO:n johtaja. Sissiliike muuttui itsenäistymisen jälkeen puolueeksi, jonka johdossa hän oli myös presidenttikaudellaan.
4. Kuka oli tämän joukon viides ”jäsen” ?
Kim Philby, Donald MacLean, Anthony Blunt, John Cairncross
5. Ensimmäinen tulopoliittinen kokonaisratkaisu Suomessa tehtiin v. 1968. Se tunnetaan neuvotteluita vetäneen virkamiehen nimisenä. Seuraava tupotettiin vuotta myöhemmin saman nimisenä. Millä nimellä ?
6. Kuka allekirjoitti Kanadan edustajana ETYK:n päätösasiakirjan Helsingissä Finlandia-talossa, elokuussa 1975 ? Sen allekirjoitti 33 Euroopan maata sekä Yhdysvallat ja Kanada.
7. Mitä nimimerkkiä presidentti Urho Kekkonen käytti pakinoissaan Suomen Kuvalehdessä vuosina 1966-1975 ?
8. Kuka on iältään vanhin vielä elossa olevista, Suomen hallituksessa toimineista ministereistä ? Hän on tällä hetkellä 98-vuotias. Hän toimi maa- ja metsätalousministerinä Paasion I hallituksessa vuosina 1966-1968 ja Karjalaisen II hallituksessa vuosina 1970-1971. Eduskunnan jäsen hän oli 21 vuotta.
9. Mitä hallitsijasukua olivat neljä perättäistä Yrjö (George) -kuningasta Englannissa vuosina 1714-1830 ?
10. Kuka suomalainen poliitikko, diplomaatti ja yritysjohtaja on toiminut ulkoministerinä 10 Suomen eri hallituksessa vuosien 1918-1950 välisenä aikana ?
11. Kuka neuvostoliittolainen poliitikko ? Hänen alkuperäinen nimensä oli Kostrikov ja hän oli bolševikkivallankumouksen keskeisiä hahmoja ja Stalinin läheinen apulainen. Vuonna 1926 hänestä tuli kommunistisen puolueen Leningradin ja Luoteis-Venäjän aluejohtaja. 1930-luvulla Stalin huolestui hänen suosionsa ja vaikutusvaltansa kasvusta ja hänet murhattiin, ilmeisesti Stalinin käskystä, Leningradissa joulukuussa 1934. Tästä Stalin sai tekosyyn aloittaa laajat puhdistukset vastustajiensa keskuudessa. Pietarin kuuluisa Mariinski-teatteri oli nimetty hänen mukaansa vuoteen 1992 saakka (neuvostovallan päättyttyä).

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

12. Kuka vuosina 1841-1929 elänyt ranskalainen poliitikko toimi Ranskan pääministerinä kahteen otteeseen vuosina 1906-09 ja 1917-20. Hän oli koulutukseltaan lääkäri ja tunnettiin ”Ranskan tiikerinä” aggressiivisen ja purevan puhetapansa ansiosta. Ranskan entinen lentotukialus on nimetty hänen mukaansa.
13. Ketkä olivat ne kaksi Saksan vihreiden johtohahmoa ja liittopäivien jäsentää, jotka löydettiin ammuttuina asunnostaan lokakuussa 1992 ? Tapahtumia ei pystytty täysin selvittämään, mutta ilmeisesti toinen heistä oli ensin ampunut kumppaninsa ja sitten itsensä. Mainitkaa **molemmat**.
14. Mitä olivat bantustanit, joiden olemassaolo päättyi v. 1994 ? Ensimmäiset perustettiin jo 1910-luvulla ja nimitys vakiintui 1940-luvulla.
15. Kuka legendaarinen suomalainen ammattiyhdistysjohtaja tunnettiin lempinimellä ”prässipoika”, jota hän itsekin mielellään käytti ? Hän eli vuosina 1918-1993 ja toimi vaikutusvaltaisen ammattiliittonsa puheenjohtajana vv. 1955-1978.

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 5
Tieteet

1. Mikä on Suomen toiseksi pisin joki ? Se on 330 km pitkä ja laskee Perämereen. Suomen jokien pituuteen huomioidaan vain kokonaan Suomen puolella kulkeva osuus ja rajajokiosuus.
2. Minkä nimistä Itä-Kiinan merellä, Taiwanin koillispuolella, sijaitsevista asumattomista saarista Japani kiistelee Kiinan ja Taiwanin kanssa ? Saaret ovat tällä hetkellä Japanin hallinnassa. Saaria on kahdeksan ja niiden yhteispinta-ala on runsaat 6 km². Kiina, ja myös Taiwan vaativat historiallisista syistä saaria itselleen. Alueella on mahdollisesti myös öljy- ja kaasuesiintymiä. Saarista käytetään yleisimmin Japanin kielistä nimeä. Mitä ?
3. Mikä on Manner-Suomen ruotsinkielisin kunta ? Ruotsinkielisten osuus on siellä 92 %. Sen virallinen nimi on kuitenkin nykyisin suomenkielinen. Kunnan pinta-alasta n. 80 % on merialueita ja se on Pohjanmaan saaristokunta.
4. Mikä vuori ? Tarkemmin ottaen se on 48 km pitkä vuorenhuippujen jono, jonka korkein kohta on 8091 m. Se on maailman 10. korkein huippu ja sitä pidetään kiipeilijöille maailman vaarallisimpana vuorena.
5. Mitä hyönteisiä ovat puronpuuhari, punaperäsiplari ja viirusilmävaskinen (riittävän tarkka vastaus, esim. hämähäkkejä tai muurahaisia) ?
6. Mitä kolesterolin kaltaista ainetta syntyy kaskelotin suolistosta peräisin olevasta eritteestä ?
7. Millä kansanomaisella ja hieman halventavalla nimityksellä tunnetaan Huntingtonin tauti, joka sairastuneella ilmenee kasvojen ja kehon pakkoliikkeinä, ja joka aiheuttaa myös dementiaa. Tauti on parantumaton ?
8. Mikä on Suomen korkein puu ? Sen pituudeksi metsäntutkimuslaitoksen mukaan on mitattu Punkaharjulla 45,5 m. Mittaus on tapahtunut 1990-luvun lopulla, joten pituutta lienee tullut jonkin verran lisää. Mikä puulaji on kyseessä, tällä havupuulla on 10 alalajia ?
9. Mikä on Suomen toiseksi korkein tunturi Haltin jälkeen ? Sen korkeus on 1317 m ja se on kokonaan Suomen puolella.
10. Mikä kaupunki ? Se sijaitsee Bristolin kanaalin rannalla. Tässä kaupungissa järjestetään joka toinen vuosi Singer of The World -laulukilpailu. Kaupungin jalkapallojoukkue nousi kaudeksi 2013-2014 Englannin valioliigaan.
11. Mikä on maailman suurin selkärangaton eläin ? Sillä on tietävästi myös eläinkunnan suurimmat silmät. Nimen alku tarkoittaa jättiläismäistä, valtavan suurta. Nimen lopusta löytyy suomalaisen naisen ja suomalaisen miehen etunimi.
12. Mikä lintu ? Tämän merilinnun tieteellinen nimi on *Alca torda* ja sitä on kutsutaan ”pohjolan pingviiniksi.” Se pesii Suomen merialueiden ulkoluodoilla ja muuttaa talveksi sinne, missä meri ei jäädy. Nimi on erään Suomen kielen verbin imperfektimuoto.

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

13. Maantiedon oppikirjoissa opetettiin aikoinaan, että Dortmund, Duisburg ja Düsseldorf ovat Saksan merkittäviä teollisuuskaupunkeja. Myös Essen lähikaupunkina kuuluu tähän joukkoon. Minkä osavaltion alueella nämä kaupungit sijaitsevat ?
14. Mikä on AIDS:n jälkeen maailman tappavin tartuntatauti ?
15. Minkä niminen yhdistys heittää eri nimisen kiven vuosittain 25.7. (Jaakon päivänä) Helsingin kauppatorin kolera-altaaseen ?

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 6

Maailma ja talous

1. Mistä sanoista tulee suurlähetystöjen diplomaattiautoissa näkyvä kirjainyhdistelmä CD ?
2. Kuka suomalainen teollisuusmies ja yritysjohtaja ? Hän eli vuosina 1927 - 2011. Hän toimi Yhtyneiden Paperitehtaiden toimitusjohtajana Juuso Waldenin jälkeen vv. 1970 -1991. Häntä pidetään suomalaisen paperinjalostuksen ja liikkeenjohdon merkittävänä uudistajana. Hänen lempinimensä oli "Nuuka", sillä hän ei esimerkiksi ottanut vastaan tarjottua vuorineuvoksen arvonimeä. Yhtiön etu menee oman edun edelle eikä yhtiön varoja saanut tuhlata - oli hänen mottonsa yritysjohtajana ?
3. Kuka toimi Etelä-Afrikassa Afrikan Kansalliskongressin ANC:n johtajana vv. 1967-1993, Nelson Mandelan edeltäjänä ? Johannesburgin kansainvälinen lentokenttä nimettiin hänen mukaansa v. 2006.
4. Millä nimellä tunnettiin Suomessa torppariyhteiskunnan aikana tilaton, mutta omillaan asuva henkilö, joka teki päivätöitä maanomistajalle, esimerkiksi 2-4 päivää viikossa. Osan hänen työpalkastaan muodosti työnantajan tarjoama ruoka.
5. Kuka valittiin kesäkuussa 2013 Sosiaali -ja Terveysalan Ammattijärjestön TEHY:n uudeksi puheenjohtajaksi Jaana Laitinen-Pesolan jälkeen ?
6. Mitä haukkumasanaa venäläiset käyttävät vielä nykyäänkin suomalaisesta, mutta myös virolaisesta, karjalaisesta tai inkeriläisestä ? Nimitys juontaa alkunsa suomalaisista, jotka toivat aikoinaan venäläisiin kaupunkeihin myytäväksi maataloustuotteita, esim. maitoa, voita ja munia.
7. Pussy Riot punk rock -yhtye järjesti helmikuussa 2012 Moskovassa Kristus vapahtajan katedraalissa performanssin nimellä " Jumalanäiti, karkota Putin." Ryhmästä osa pääsi pakenemaan, mutta kolme pidätettiin ja tuomittiin vankeusrangaistuksiin. Kaksi heistä sai 2 vuoden ehdottoman tuomion, yksi selvisi ehdonalaisella. Mainitkaa **joku näistä kolmesta**, jotka oikeudenkäynnin aikana ovat tulleet maailman tietoisuuteen.
8. Kuka matemaatikko sai Nobelin taloustieteen palkinnon v. 1994 peliteorian strategian kehitystyöstä ? Hänen elämästään ja työstään kertoo romaani 'Kaunis mieli' ja samanniminen elokuva, pääosassa Russell Crowe
9. Millä nimellä tunnetaan Kanadan kansallinen poliisilaitos ? Juhlatilaisuuksissa tämän poliisikunnan edustaja esiintyy punaisessa asussa ja stetson-hatussa. Siihen kuuluvat ovat ehkä laajimmin maailmalla tunnettu Kanadan kansallinen symboli.
10. Keitä olivat 1400-luvulla eläneet Jean Carrier, Gil Sanchez Munoz ja Pedro de Luna ? Mikä historiallinen ilmiö heitä yhdistää ?
11. Venäjällä tunnetaan käsite "monograd". Mitä se tarkoittaa ?

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

12. Hurri on suomenruotsalaisista käytettävä halventava nimitys. Sanalla on Itä-Suomessa aivan toinen merkitys ja sitä käytetään kiertoilmauksena eräästä luonnossa elävästä eläimestä. Mistä ?
13. Mikä uskonnollinen liike ? Se on perustettu Englannissa 1600-luvulla. Sen jäsenet kutsuvat itseään ”totuuden ystäviksi”. Perustajana pidetään George Foxia. Liikkeen mukaan jokainen voi kokea Jumalan läsnäolon ilman välikäsiä. Niinpä sillä ei ole pappeja, sakramenteja eikä jumalanpalveluksia. Tämä liike sai Nobelin rauhanpalkinnon v. 1947 avustustyöstään.
14. Mitä ovat omaa sukuaan presidentti Martti Ahtisaaren puoliso Eeva ja presidentti P.E. Svinhufvudin puoliso Ellen ? Mainitkaa **molemmat**.
15. Kuka oli Suomen Yleisradion toimitusjohtaja vuosina 1994 - 2005 ? Hän oli aiemmin toimittajana TV2:n Ajankohtaisessa kakkosessa ja vv. 2001 - 2006 myös Euroopan yleisradioliiton EBU:n puheenjohtaja.
16. Ratkokysymys: Mikä on Suomen väkiluku tällä hetkellä, 21.9.2013 (yhden henkilön tarkkuudella) Väestörekisterikeskuksen päivitetyn tiedon mukaan ?

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

VASTAUKSET

OSIO 1, Musiikki, elokuva ja teatteri

1. Mendelssohnin häämarssi
2. Jason Robards
3. Aikuinen nainen
4. Menneisyyden varjo (1946),
Härmästä poikia kymmenen (1950),
Rosvo-Roope (1950),
Omena putoaa (1952)
5. Bernhard Henrik Crusell
6. Luulosairas
7. Vittorio de Sica
8. Teatteri Jurkka
9. Ralph Fiennes
10. Tahdon riemuvoitto (Triumph des Willens)
11. Academy of St. Martin in the Fields
12. Victor Young
13. Kevätuhri
14. Gioachino Rossini
15. Atte Blom, Christian Swindt ja Henrik Otto
Donner

**OSIO 2, Kirjallisuus, kuvataide, muotoilu ja
arkkitehtuuri**

1. Väinämöinen, Ilmarinen ja Lemminkäinen
2. Olof Eriksson
3. Chingachgook (Suuri käärme)
4. Potemkinin portaat
5. Camilla Mickwitz
6. Pahani Julmu
7. Pakolaiset; Johannes Linnankoski eli
Vihtori Peltonen
8. Kimmo Kaivanto
9. Pirkko Arhippa
10. Ilja Repin
11. Parnasso
12. Lolita
13. Rauta-Reetta
14. Sam Vanni
15. Lieksa

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 3, Urheilu

1. Toulouse FC
2. Stephane Peterhansel
3. Brian Sternberg
4. Petteri Nykky
5. Pierre Levegh
6. Udo Kiessling, Jiri Holik
7. Gabriel Landeskog
8. Mario Zagallo
9. keihäs; Paula Tarvainen os. Huhtaniemi (64,90 m)
kuula; Asta Ovaska os. Hovi (18,57 m)
kiekko; Ulla Hovinen os. Lundholm (67,02 m)
moukari; Mia Strömmer (69,63 m)
10. Pariisi-Roubaix
11. Väinö Suvivuo, Heikki Savolainen
12. Wilt Chamberlain
13. Johann Mühlegg
14. Gunnar Larsson
15. Tanja Vehniäinen

OSIO 4, Historia ja politiikka

1. Vigdis Finnbogadóttir, Islanti
2. Tombstone
3. Sam Nujoma
4. Guy Burgess
5. Liinamaa-sopimus
6. Pierre Trudeau
7. Liimatainen
8. Nestori Kaasalainen
9. Hannover
10. Carl Enckell
11. Sergei Kirov
12. Georges Clemenceau
13. Petra Kelly ja Gert Bastian
14. Etelä-Afrikan mustien reservaatteja
("heimokotimaita") apartheidin aikana
15. Veikko Ahtola, Paperiliitto

Tietokilpailun SM-kisa Oulussa 21.9.2013
Henkilökohtainen kilpailu

OSIO 5, Tieteet

1. Iijoki, n. 370 km
2. Senkakusaaret
3. Luoto (Larsmo)
4. Annapurna
5. Suomen luonnosta hävinneitä
kärpäslajeja
6. Ambra
7. Tanssitahti
8. Lehtikuusi
9. Ridnitsohkka
10. Cardiff
11. Kolossikalmarit
12. Ruokki
13. Nordrhein-Westfalen
14. Tuberkuloosi
15. Suomen Epätieteellinen Seura

OSIO 6, Maailma ja talous

1. Corps Diplomatique
2. Niilo Hakkarainen
3. Oliver Tambo
4. Muonamies
5. Rauno Vesivalo
6. Tshuna
7. Nadezhda Tolokonnikova, Maria Aljohina
ja Jekaterina Samutsevitš
8. John Nash
9. Kuninkaallinen Ratsupoliisi
10. Vastapaaveja (istuvan paavin opposition
nimeämä paavi)
11. Yhden yrityksen tai teollisuudenalan
hallitseva kaupunki
12. Susi
13. Kveekarit
14. Hyvärinen ja Timgren
15. Arne Wessberg
16. 31.8.2013: 5 442 322